
DR. LOSONCZY KATALIN

MEGEMLÉKEZÉS UGRIN GÁBOR TANÁR ÚR SÍRJÁNÁL A FARKASRÉTI TEMETŐBEN 2021. JÚNIUS 20-ÁN

A megemlékezők Ugrin Gábor Tanár Úr sírjánál (2021. VI. 20.)
(Thaler Tamás felvétele)

Kedves Mindnyájan!

Nem hal meg az, ki milliókra költi
Dús élte kincsét, ámbár napja múlt;
Hanem lerázván, ami benne földi,
Egy éltető eszmévé finomul,
Mely fennmarad s nőttön nő tiszta fénye,
Amint időben, térben távozik;
Melyhez tekint fel az utód erénye:
Óhajt, remél, hisz és imádkozik.
Arany János: Széchenyi emlékezete (1860) (Részlet)

Nem merjük hinni, nem hisszük, hogy nyolc éve nincs velünk Ugrin Gábor (1932–2013), nincs velünk Tanár Úr, hiszen annyira itt van az életünkben, hogy a világról alkotott képünk is részben azon az értékrenden mérettetik meg, amit Tőle tanultunk, együtt éltünk át, ki-ki fél évtizeden, mások évtizedeken keresztül – megajándékozottként – az Ő sugarában.

Úgy történt, hogy most én lettem a megszólított, hogy felidézzem azokat az időket, amikor én is kiválasztott lehettem. Ezek az idők a Veres Pálné

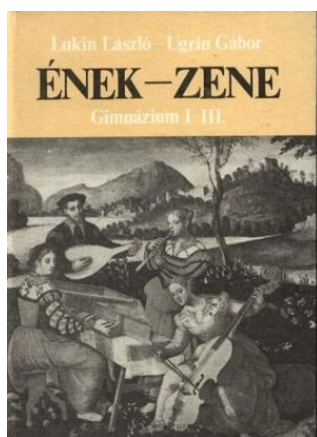
Gimnáziumba visznek vissza, és vele párhuzamosan az Ifjú Zenebarátok Kórusa megalakulását követő másfél évtizedbe.

Emlékszem a meghallgatásra, amikor az első gimnazisták közül a leendő kórustagok válogatása történt. Természetesnek tartottam, hogy bekerülök, hiszen a zenei általános iskola is főleg zenéről szólt, így csak amolyan folytatásnak tartottam a kórusban való éneklést.

Ugrin Gábor a Veres Pálné Gimnázium (VPG) ének-zenetanáraként

El sem tudtam képzelni, mennyire nem volt természetes egy középiskolában az a mindent felülíró zenei közeg, zenei élet, ami a Veres Pálné Gimnáziumban várt ránk!

A zseniális ének-zenetanár páros tankönyve

Énekóra, akkoriban még az osztályteremben, mert nem volt énekterem. Tanár Úr jelenség volt, amikor belépett, tekintélyt parancsoló, szigorú tekintete végigcikázott a termen. Hangja erőteljes, szófordulatai meglepőek, néha nevetést is fakasztottak, de inkább a teljes, lebilincselő csend és figyelem

jellemezte a légkört. Mindenki énekelt, egy-egy népdalt addig kért újra és újra Tanár Úr, míg el nem érte, hogy az arcok a megértést, átélést tükrözzék. Néhány hét után ránk bízta, népdalcsokorral kellett minden órára készülni. Nem kért meg senkit, hogy szervezze a tanulást, tanítsa társait, áthatott bennünket a kötelesség. Ki-ki tudta, van-e felelőssége, és ha volt, magától értetődően vállalta. A többiek megértették és dolgoztak nekünk, akik képesek voltunk erre a feladatra, kigondolni, összeilleszteni, összefogni a dalcsokor egyes énekeit.

Eszembe jut egy néha, fontos pillanatban elhangzott mondata: „Aki nem tud szolgálni, nem méltó, hogy valaha úr legyen.” A tanítás, a későbbi felelős ember nevelése már itt, az első órákon elkezdődött.

...Tedd meg, mert megbíztalak, végezd, mert alkalmas vagy rá, ne kérdezz, a válasz majd megérkezik, ne várj jutalmat, lehet, hogy meg sem illet, szolgáld az ügyet, mellyel megbízattál...

Még nem értettük, hogyan is épít bennünket mindez, a nagyon öntudatos kamaszok talán magukban lázadtak is olykor.

A vegyeskari hangzás, a nagykórus első próbáján, a dúr hármashangzat megszólalása, zendülése megremegtetett. Villanyáramként ütött, hallottam a hátam mögött zengő 25-30 basszust, az érett hangok biztos alapot adtak, gyönyörűen, tisztán szólaltak meg. Neveket is említhetnénk, a szopránból, tenorból, altból is, szándékosan nem teszem, mert mindenkit említenem kellene... Mindenkit!

Szerdánként 2-kor az első emeleti aulában - vagy százötvenen is lehettünk - állva (!) próbáltunk, Tanár Úr egy instabil széken billegett, félelmetes volt. Szombatonként pedig átmentünk a Közgázra – ahogyan akkor hívtuk, és egy nagy előadóban fél 4-ig énekeltünk.

Tanár Úr lendülete, átható ereje, szigora elemi erővel hatott a legfiatalabbakra, imponáló volt az érettségi felé közeledőkre, akik szinte baráti kapcsolatban álltak vele. Vagy talán mégsem? Hallatlanul vonzó volt az erély, a férfias kiállás, az akarat átvitelének képessége.

A kórusban mindenkire azonos törvények vonatkoztak. A próbák után azonban lassan oszlott a társaság, mindig maradt egy kör, akinek nem akaródzott még elsietni. Ilyenkor lett barát, vidám, igazi társ a harmincas évei elején járó fiatal tanár. Napközben, ha végigviharzott a folyosón, mert éppen szünet volt, megváltozott a légkör, az iskola különös varázslattal telt meg. Nem csak a kórusban éneklőkre volt elementáris hatással, hanem mindenkire!

A kórusműveket, mint egy nagy kirakóst kell összerakni. A szólampróbákon tanult dallamrészeket össze kellett illeszteni, szopránt a basszussal, altot a tenorral, majd keresztbe, nem egyszer, sokszor. Részenként építve meg a kórusműveket, kis madrigálokat és hatalmas vegyeskari műveket, egyaránt.

„Az erdőn már a rügy fakad”, a kis pár ütemes háromszólamú madrigál, az első megzendülő vegyeskari mű, és a gyerekek képzelete messzire szállt, ki az iskolából, illat és színek, képek és természeti hangok képzete élt bennünk, repültünk, igazán repültünk. Dowland madrigálja, „Búcsút intek”. Még nem éltük meg, de énekelve megéltük a búcsú fájalmát. Hányszor jött el még az életemben, hogy megtörtént velem is ez is, az is, ami meg kell történjen minden ember életében, és akkor egyszerre tudatosult: Ezt már tudom, éreztem, megéltem, ...mert elénekeltem.

KODÁLY Zoltán: Szép könyörgés / Beseeching¹ (4:20)

Kodály: Felszállott a páva, Békesség óhajítás, Szép könyörgés, Bárdos Földhez, nem folytatom. Ki tudná valaha is elfelejteni a március 15-i Nemzeti Múzeum előtti éneklést! Mindig a VPG kórusát kérték az ünnepségen való fellépésre! „Feltámadott a tenger, a népek tengere”, majd máskor „Vagy bolondok vagyunk, s elveszünk egy szálig, Vagy ez a mi hitünk valóságra válik! Vagy lesz új értelmük a magyar ígéknek, vagy marad régiben a bús magyar élet.” (Ady 1937) Úgy éltem meg, mintha én lennék Ady. Ma is úgy megyek el a Múzeum mellett, hogy arra gondolok, ott voltam, én is kiáltottam!

Üzenet volt ez a fiatalság szájából, Tanár Úr üzenete velünk együtt az akkori politikai - társadalmi berendezkedésnek. Kodály támadhatatlan volt, 1848. március 15-e felidézése, a megemlékezések pedig alkalmat adtak, kínáltak, a legnagyobb magyar megzenésített versek megszólaltatására.

Az Ifjú Zenebarátok Kórusa – a kórus, ahol felnőtté lettünk, ahol zenei élményeink műveltséggé értek, ahol előadó művésszé lehettünk, a szó nemes értelmében.

Az Ifjú Zenebarátok Kórusa 1966-ban alakult, a tizenegynéhány tagú Baráti Kör kamarakórusból, és a Veres Pálné Gimnázium diákjainak köréből, azokéból, akik elszakíthatatlanul kötődtek Tanár Úrhoz és az énekléshez.

¹ A dr. Losonczy Katalin megemlékezésében szereplő **43 YouTube** linken a felejtethetetlen Ugrin Gábor és az Ifjú Zenebarátok Kórusa által teremtett csodában gyönyörködhetünk. (A Szerk. megj.)

A Jeunesses, ahogyan mi hívtuk, az első években a Kossuth Lajos utca és Semmelweis utca sarkán álló nagyszerű épületben próbált, majd pár év múlva költözött a Vörösmarty térre. Az az élmény, amit szeretnék felidézni, a sok közül csak egy az 1970-es évek közepéről. Egy, de ez volt a legnagyobb elismerés a kórus vezetője és kórusa számára!

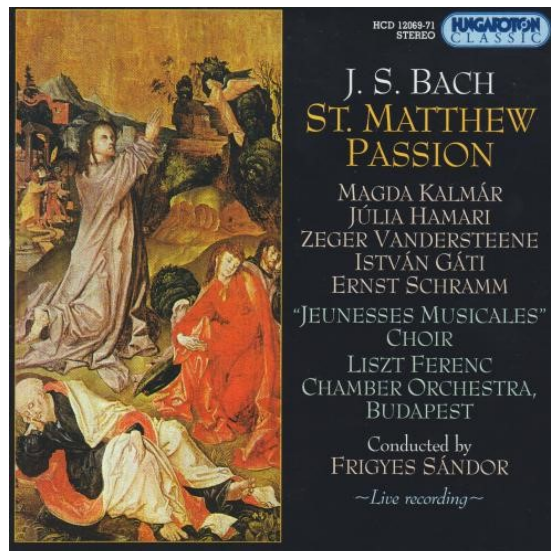

Az Ifjú Zenebarátok Kórusa 1972-ben a debreceni Bartók Béla nemzetközi kórusversenyen a Hotel Aranybikában. Előtérben a Tanár Úr.

Sándor Frigyes, a Liszt Ferenc Kamarazenekar alapítója és karmestere, 70. születésnapjára a Máté passió előadását kérte. Ehhez azonban engedélyre volt szükség.

Előadni a Máté passiót a Zeneakadémián! Harminc éve nem szólalhatott meg az ország lepatinásabb koncerttermében ez a mű, ideológiai okokból. Sándor Frigyes, a köztisztviselőként álló mester, az előadásra a Liszt Ferenc Kamarazenekar társául az Ifjú Zenebarátok Kórusát választotta!

Gondoljunk bele, a legmagasabb értelemben vett hivatásos, akkor már világhírű kamarazenekar társául egy főleg diákokból álló amatőr kórust választott, és nem hivatásos énekkart.

Kórus-tételek a legendás zeneakadémiai előadásból:

Erkenne mich, mein Hüter - korál (1:18)

Wo willst du (0:22)

Wozu dienet dieser Unrat? (0:32)

Ich will hier bei dir stehen (1:25)

Wie wunderbarlich ist doch diese Strafe! (1:14)

Az előadás, ha nem is 1975-ben, de egy évvel később, 1976 áprilisában megvalósult. Emlékeimet azért hoztam el, mert kevesen lehetünk ma itt, akik mindezt megélték! Akik nem, mert később léptek be a kórusba, erre a mérföldkőre léphettek rá, és azt az etikai és zenei atmoszférát élhették meg, ami többek között erre a különleges, egy éven át tartó munkára épült.

„És én lábaimat Szép egyenes köre El fölhelyhezette, Vezérvén utamat.”² - mondja a 40. zsoltárban a fordító Szenczi Molnár Albert. Akkoriban a kórus volt nekünk ez a szép fényes kő...

A kétkórusos mű (ha jól emlékszem, 40-40 tagú) megtanulása szinte kívülről, teljes lényünket, ember - mivoltunkat formálta. A Máté passió egyszerre három síkon történő drammatikája, az Ókor, Bach kora és a jelen, amikor mi énekeltük, mindezen jelentések kapcsolódtak össze, érlelődtek meg bennünk a teljes egy éven át tartó tanulás alatt. Az egyes tételek közötti – néhány másodpercenyi idő alatt lelkületet kellett váltani, évezredet ugrani, önmagunkat képessé tenni a hiteles megformálásra. A dühödt tömeg, a döbönt és kétkedő tanítványok, majd hirtelen a hallgatóság, a többszáz évvel ezelőtti... és a ma énekese, azaz mi).

²Szenczi Molnár Albert: Psalterium Ungaricum in Régi Magyar Költők Tára XVII. század 1971, Akadémia Kiadó, 105.o.

Az előadás a Zeneakadémián két részben történt, az első délelőtt, majd este a második rész. Hiszen húzás nélkül a passió több, mint négy óra tiszta zene.

Amikor a zenekar beült és a két kórus jobbról és balról elkezdett bevonulni a pódiumra, elnémított a perc ereje. A mű egy hosszú É orgonaponttal kezdődik. Vízió az ókori tömeg láttatására, aki tanúja a történelem egyik legnagyobb drámájának. Az orgonapont hosszan tart, nem mozdul, miközben a tömeg rángatná már, erejénél és tehetetlenségénél fogva. De a mély É hang nem szakad ki, míg nem a feszültség a forrpontra jut.

Amikor elindul a skála felfelé, csak azt éreztem, hogy menekülnöm kellene, mert nem tudok énekelni, nem tudok belépni, el kell rejtőznöm.

Az oldást, vagy legalábbis ahhoz hasonlót az első korál hozta el.

Ígértem, csak egy Jeunessess zenei élményemre utalok ma, most meg kell zaboláznom magam, hogy így legyen.

Nektek, kedves Társaim, akik most meghallgattok, valószínűleg vannak hasonlóan kitéphetetlen emlékeitek. Egyszer majd Ti álltok itt, és mesélték el, hogyan is volt, Ti mire emlékeztek. Az, hogy mivé is formált bennünket, hogyan tett hajlékonyabbá, megértőbbé, értelmesebbé, műveltebbé az éneklés, miközben megrendülten éltünk a zenében, mindezt nem tudom szavakba önteni.

Ugrin Gábor
(Thaler Tamás felvétele)

Tanár Úr több száz, egy-két ezer fiatalnak vált úgy a tanárává, hogy gondolkodását, etikai tartását, magyarságát, zenei műveltségét sorsdöntően formálta. Az, hogy itt állunk, erről szól, és fog szólni ezután is. Megköszönni nem lehet, megpróbálni lehet csak úgy élni, úgy kötődni embertársainkhoz, úgy tölteni az élet értékes napjait, hónapjait, éveit, szeretve úgy „nevelni” a ránk

bízottakat, hogy kiválasztottságunkat bátran vállaljuk, kimondjuk, és életünkkel felelünk a kapott örökségért!

A magyar népdalok közül most a nekem egyik legkedvesebbnek utolsó versszakával búcsúzom, csak a szövegét idézem - hiszen így gondolok Tanár Úrra:

„Akkor jussak én eszedbe
Mikor kenyér a kezedbe.
Akkor se jussak egyébről,
Csak az igaz szeretetről!”

Köszönöm, hogy elmondhattam és meghallgattatok.

*

Az Ugrin Gábor sírjánál rendezett ünnepségen a Tanár Úr életművéhez szorosan kötődő három kórus énekelt:

az Ifjú Zenebarátok Kórusa, azaz az Öreg Ifjú Zenebarátok Kórusa (karnagy: Magyaróvári Viktor), a Fővárosi Énekkar (karnagy: Krasznai Gáspár) és a Tatabányai Bányász Vegyeskar (karnagy: Szeimann Zsuzsanna).

Magyaróvári Viktor vezényli az Ifjú Zenebarátok Kórusát, azaz az Öreg Ifjú Zenebarátokat

Az egyesített kórus Kodály Zoltán: Esti dal c. művét énekli dr. Arany János vezényletével.
(Thaler Tamás felvételei)

Válogatás az Ifjú Zenebarátok Kórusa YouTube felvételeiből*:

[TELJES LEJÁTSZÁSI LISTA \(18 videó\) MEGTEKINTÉSE](#)

[TELJES LEJÁTSZÁSI LISTA \(19 videó\) MEGTEKINTÉSE](#)